Số 1 thứ nhất số 16 — 8 trang mỗi số 7 xu — Thứ năm 6 Octobre 1932

PHONG HÓA

TUẦN BÁO
RA NGÀY THỨ NAM

TÒA SOẠN N° 1 BOULEVARD CARNOT — HANOI
FONDATEUR HOÀNG-TÍCH-CHÚ
NGUYỄN-VĂN-MAI

DIRECTEUR NG.-TƯỜNG-TAM

GIÁ BÁO: 1 năm 3p00 — 6 tháng 1p50 — 3 tháng 0p80
BÓNG-DƯƠNG: 1 năm 4p00 — 6 tháng 2p00 — 3 tháng 1p00
NGOẠI QUỐC: 1 năm 6p00
ADMINISTRATEUR GÉRANT: TRẦN-HỮU-SINH

ÉCOLE THANGLONG — ÉCOLE THANG-LONG

INDOCHINE — N° 8.710

TINH-THẦN KHÙNG-HOẢNG

Đoạn Nho đã tàn-nhẫn không tin sao có người muốn chặn lăng lại dòng áp đảng, tìm biết đâu mà mà xây không bợn nhơ. Lục cu Nho xưa, cứ theo lối cổ mà đi thanh hiền giữ lấy nếp nhà thì có thấp thỏi, không bao giờ bàn khoăn bứt rứt.

Nếu bây giờ lại nước ta theo ít-nước, tây khoa học, tuy tự thay cũng bỏ cho chân thành, hẳn, thiếu niên ai cũng như trẻ gần một thời kỳ tinh thần khủng hoảng.

●

Chung quanh mình, mọi ở cho, tức, cũng chẳng cũng lòng cũ theo những lẽ luân lý vững sáng, lẽ nghĩa ta tự đường không biết .. mà ta cũng biết.

Cái đó mới cùng đặt vào hoàn cảnh cũ, đã làm cho bao nhiêu tâm tình tan, nát, trên báo chí hay trên sân khấu, ta thường được xem những cảnh đau lòng cũng chỉ vì không hiểu tinh thần.

●

Có kẻ không nghĩ tới nữa, tìm đến những thứ « nhe-phiền », « bình khang » để quên mình và quên cả cái bất rất khó chịu lấy lấn nó đến đuổi vẫn vít lấy mình. Chẳng có kẻ lấy thi văn, cầm thơ mà thay thế cái cái rỗng rỗ hình nó chẳng tên cũ hẳn. Có kẻ lấy chẳng không biết tại sao mà họ buồn, nên họ cho cái buồn đó là nhiễm mà đến, bỏ lòng ra đã có rồi.

Bấy giờ những thơ-vẩn thôn ta ông Đông-trần-Phát đã sau, thiếu niên ai ai người không làm một mà bài văn, bài thơ có giọng bi ai sầu não?

Cả ông khuyến bàn trẻ nên vui vẻ, Không nên buồn, cũ hoàn cũng là cái chết, song khuyên, mà chẳng nói rõ cho họ biết vì đâu họ buồn, không cái thuốc cái phương thuốc chữa buồn, thôi tới khuyên ấy chỉ là tăng con đã chung.

Vấn chỉ đi cái học cũ đã mất, cái học mà ta chưa lý-hội được hết, mà lý hội làm sao được hết! Cái học bên Âu-tây đã phải bon ngàn năm mới lập xong, đem sang để bon ta thâu nhập được đã mười năm, cái kết quả đã có gì.

Tinh thần của thiếu niên lại cũng vì đấy mà khủng-hoảng. Họ là một bọn lạc loài phó phất, không biết lấy gì làm căn cứ, như chức là lấy vàng theo chiều gió mà bay, họ đương tìm tòi một lý-tưởng mạnh mẽ để làm phương trình cho sự hành động, cái lý tưởng ấy chưa mấy ai thấy, song cái vật vã, cái công lao họ đang để chữa lại thường... mang.

TÔNG-TƯỜNG

..TỪ NHỎ ĐẾN NHỚN..

Đạo trung-dung của ông Phạm-Quỳnh

Dùng hợp Âu-Á lấy những cái tinh hoa của phương tây đem hòa lẫn với những quốc-hồn, quốc-túy của ta, ông Phạm-Quỳnh lấy tâu kêu gào trên tạp-chí Nam-phong (nói là đặc-phương thì đúng hơn) cái thuyết sáu an-ủy.

Cái gì hay thì ta giữ lại, cái gì dở thì ta bỏ đi. Chỉ còn một việc đạo chuông nghĩa là việc phân biệt cái hay với cái dở!

Nghe ra hơi khó tìm phương thi hành.

Gặp việc gì khó, lấy phương nội lấy phương phải, đông-phương nội đông phương phải, tiện-tình biết thế bên nào?

Lắc đó, chỉ còn ngồi mà đợi thời, theo chiều gió mà phất là hơn cả, thưa lắm tình.

●

Thuyết trực-trị của ông Vĩnh

Tự độ thuyết lập hiến của ông Quỳnh ra đời, thuyết « trực-trị » của ông Vĩnh cũng ra đời.

Cái tà nhạo mật giọng, ông Quỳnh người tinh dân, ông Vĩnh cũng người tinh dân rõ thấy ra rồi.

Ông Vĩnh nghĩ ra cái thuyết « trực-trị » mong rằng có một ngày kia, ngày lấy gần đây, đông-pháp sẽ có một nghị-viện, trong đó đủ cả tây, ta, mán, tầu, lạp, mên, mọi, lô-lô...

Ông Vĩnh bỏ lá đơn ra đời sớm quá ông muốn xem cái kết quả ấy, ông cũng khó đợi độ vài ba, ngàn năm nữa, bọn này mới thấy.

●

Tùng lý

Một hôm tôi dựa xem lô bắt Thanh-trì, giữa ông Nguyễn-bá-Chinh. Ông bắt lòng tán-dương cái khéo, cái công-trình của những nhà làm đồ xỏ ở bên Pháp.

Nghe ông cũng đã khiếp phục cái lá kỹ-nghệ của Âu-tây. Trong con lại chút hồ-nghi, tôi ông, ông giảng nghĩa cho nghe:

— Vâng, bên Pháp, các nhà làm đồ xứ đều khuyên áp dụng vào nghề mình, cái chiếc nào cũng giống cái chén nào, song đẹp, tôi chưa giảm chắc là đẹp hơn đồ xứ thu.

— Không, đồ xứ bên Pháp đẹp nhiều, những đồ xứ của họ đều do tay những nhà mỹ-thuật chế-tạo ra. Đồ xứ tầu đẹp làm sao bằng được.

— Chắc ông hiểu hơn tôi. Có một điều lạ, là ngày đến người Pháp họ cũng khen mến lắm, xứ tầu đẹp bơn mến xứ của họ, chính mắt tôi trông thấy rõ xứ thu hơn!

— Ông chưa hiểu, mỹ-thuật tôi thôi. Đồ xứ tầu kể cũng đẹp nhưng đẹp lắm, đẹp lào.

Được tiếp truyện ông, mới biết rằng đẹp cũng có chân bẩy đường đẹp, có cái đẹp « đẹp » có cái đẹp « xấu » phải không các nhà mỹ-thuật...

●

Giáo-sư Piccard

Giáo-sư là một người nước Bỉ đã dùng khinh-khí-cầu bay cao khỏi mặt đất hơn 16 ngàn thước. Giáo-sư chấp là một người chân đời, lên cao một ngày cho quên cả thế-giới vô vị, sầu-sa-này.

Chỉ phiền có một điều, là Giáo-sư lại rơi xuống. Tôi mà vào địa-vị của Giáo-sư, tôi tự tôi ở ở trên không trung... bay tiên dường lên quách cùng-giăng là song chuyện.

●

Ông lang Sống

Ông Nguyễn-mạnh-Bằng trước kia là một nhà thầy giỏi đã bỏn ra một ông lang đạo-mạo. Ông đổi nghề, vì ông nghĩ rằng buôn thơ với bán thuốc cho có cau hồ với nhau rất là mật-thiết. Thơ văn là để chữa bệnh cho linh hồn, thuốc là để chữa bệnh cho thân-thể.

Trước sau ông vẫn là một ông lang...

Kưa kia, nhiều người đọc vần của ông sinh ra chứng buồn ngủ, rồi từ đấy, độc-giả ông một ngày một nhiều, người mắc bệnh ấy cũng một ngày một nhiều... Ông lo rằng một ngày kia không còn ai thơ mà đọc thơ ông nữa, nên ông phải tìm thầy học thuốc để chữa cho độc-giả của ông. Mong rằng những phương thuốc của ông chế ra cũng « công phạt » không những bài thơ của ông đã làm.

●

Bên Mãn-châu

Thuyền cải Bản-Trang trong chiều Mãn-châu, tuyên ngôn rằng đem cái trật-tự, hòa-bình đến cho dân Tầu dữ tợn bao lâm-than vì trộm cướp.

Có người sang Mãn-châu kể lại rằng ở phía đông là nơi dân tầu, dân ngụ ở, không thấy ai nói đến trộm cướp, chỉ riêng phía quân Nhật đóng ngày nào đêm nào cũng ầm ầm tiếng súng... trật tự.

Dân tầu không biết công cho Nhật đã bao phen bao tiền, tốn chi đi lo giữ gìn trật tự, hòa bình, có ngày nào thơ phân khảng mà khuyên nhau đến sự hàng Nhật, quân đã về ở thế, Nhật dân lấy cả làm thuộc địa, thế giới cũng vui lòng hả dạ.

●

Vấn-đề đa thê

Nhân có người viết báo xin bỏ lực lấy nhiều vợ, Ông Vĩnh trong báo « Annam mới » ta đăng một bài nói về vấn-đề đa thê.

Ông Vĩnh nói về vấn-đề khác, chắc có nhiều người phản đối, song nói về « vấn-đề đa thê » không ai còn bề vào tầu được nữa.

Có hề, ông chế cười, giả nhời mất một câu có quá cũ mới biết là đủ rồi.

bắn ngang..

Bay lên cao, cao tuyệt mù xanh, hay lặn xuống dưới biển thẳm có riêng gì đời khói học mới rẻ. Vua Bảo-long-Hoàng ngày xưa đã từng lên thăm kiếm cung giảng giảng cho ông Hồng bàm rằm tháng tám, ông Lý Bạch chơi thuyền trên sông Dương-tử mê bóng nguyệt nên chết cũng cam lòng, nhảy xuống ngân nhỏ trong tim đến tận thủy tinh cung. Nói ngày đến bên ta, những độc giả truyện Tây đã biết bao phen đạp gió cưỡi mây, nói gót ông Hoàng-thánh lên thiên-đình sang Tây-phương... còn nhiều nhà văn sĩ đã từng lên chơi cửa gió, hát vang cả sông Ngân-hà...

Lại nhớ thiếu niên Nam-việt, gặp nhẹ ít lắm của ngà ngà say, nghe được đệ hai câu đàn ngẫu hoài, thành thôi du dương lâm thâm ai lá, chẳng theo « mây, khói » bay bằng lên mấy tầng mây xanh!

Lên cao như thế, vừa êm đềm, nhẹ nhàng trong lòng trí khoái, lo sự phiền phàng, lo tình giấy, bất quá cái mấy « con ong cành » mình cứn nó bay đi... Nó bay ở vòng cũn mình ở lại, cũ thể tự hào rằng là có phen đi mây về gió, không khác « chàng Lindberg được Ngày-trung, giáo-sư Piccard lên thăm hiểm trên tiên không khí.

Ai ở trong các nước văn minh họ sống bề khoa học về sự thực, thiếu niên nước ta sống với « không-tưởng » có khác gì chẳng có thể thôi.

TỪ LY

Xem trang tới

Trang 4

— Một năm ở Cao - đẳng

Sông gió Đồ-sơn

Cái hoa chanh

Hai vợ chồng đàn ông mới lấy nhau thương yêu nhau lắm. Vợ chồng mới cùng nhau ăn-ở được đâm ngày, thì bỗng có giấy quan về gọi người chồng ra lính dân-binh, sang sôm mai đã phải có ở trại rồi.

Đêm ấy trăng sáng, lý mọc hai vợ chồng ra ngồi ngoài sân, dưới bóng cây chanh, sau nhà để tâm tình vợ nhau về nỗi lý-biệt, tình nhớ thương đi phen này không biết có còn được gặp nhau nữa không? Trăng mờ vàng tỏ, hai vợ chồng cùng nhau dưới gốc cây chanh cho đến lúc tỉ mỉ đi, Chồng nói:

— Thôi, bây giờ tôi vào từ biệt thầy đẻ đi cho sớm, việc làm không thể chậm chễ được, chẳng mấy mà tôi bỗ thân nơi đất khách thôi cũ mà phanh dương thầy mẹ, cho trọn nghĩa vợ chồng. Một đêm qua dưới gốc cây chanh cũng đã cho cái tình đôi đi gần bớt tâm sầu.

— Anh cứ yên tâm mà đi. Việc nhà để em mình em lo liệu. Sau này giới cho mua con thì con sẽ lo gì nữa.

Người chồng đi rồi, ở nhà vợ nên sầu gương vò đã tiếc ba bề mong chồng. Ân mặc cũng sẵn sóc như nhiên truyện ấy, để trong nhà khỏi lanh lẽo, vui vẻ mà làm ăn. Nhưng bỗ mẹ chồng và họ hàng ai không biết tính, cho là nàng không thiết gì đến chồng, lấy nhau mới được vài ngày thì còn ăn nghĩa gì, càng ngày càng sinh ghét mà nàng vẫn không biết. Nhà lại thường có nhiều khách ở đến chơi, vắng chồng nên nàng thường phải ra tiếp.

Một hôm, cả ông cụ, bà cụ đi vắng có một người khách lại con trẻ đến chơi: ở nhà có một mình nàng nàng phải ra tiếp.

Lúc tiễn khách ra đến cổng ngõ, chợt có một người có chồng đi qua trông thấy, mắt hướm hướm, cứ nhìn mãi. Nàng sực nhớ ra mình vừa mới đắp tóc xong, đầu tóc còn rối rối, quần áo lôi thôi lếch-thếch mà người khách lại trẻ trung nên tuy lòng ngay đó nhưng mà cũng có ý thẹn, mặt đỏ bừng lên.

Nhân vì ý, người có hai bà mà nói, đi đâu cũng nói bịa đặt mất-mát thành thử người trong họ lại càng ghét bỏ, ai ai cũng ngờ cho nàng đem giấy về nhà trong khi bỗ mẹ đi vắng. Người khách ấy thình-thoảng lại đến, nàng tránh tiếng không ra tiếp thành thử họ lại càng nghi nữa.

Năm tháng sáu nàng quá nhiên có chăng bấy giờ họ hàng lại tha hồ mia mai, đay nghiến rồi sai đục bỗ cho chồng nàng đuổi nàng, không kiểm nhân con người ấy nhu, làm ra cả tiếng một họ.

Một hôm, bà mẹ chồng gọi nàng đến mà bảo rằng:

— Mày là đứa hư, chồng đi vắng, ở nhà mày ba làm xấu tiếng nhà tao... tao không nhận mày là con dâu nữa, muốn sống thì sẽ quên cô mà đi ngay.

Nàng cãi lại thì người cô bỗng nổ cũng có lẽ cũng cương lại nói hăng:

— Mày con chối à? Mình người ta trông thấy rành rành ra đấy.

Đàn con kia không phải là hồi giống nhà nầy đâu, mày không liệu đường đi trước, nó về nó đánh cho.

xem trang sau

Nam Nữ bình quyền

— Bao ông gì mà cũng phiền với sắp cũng như đàn bà
— Chuyện! Thế mà là nam nữ bình quyền!